důkazná a nebyly-li proti výpovědi v čas podány námitky (§ 1 č. 1 až 18 ex. ř.).

Sluší ještě na to upozorniti, že čl. IV. uv. z. k ex. ř. v platnosti zachovává výhody jednotlivým společnostem, ústavům a spolkům na základě stanov zákonem určených neb státem schválených ohledně exekuce propůjčené (tak na př. je hypoteční banka království Českého oprávněna žádati za exekuci již na základě výtahů ze svých hlavních knih, aniž potřebí ještě zvláštního titulu exekučního, najmě rozsudku) (§ 57 vypl. míst. ze dne 2. srpna 1888 č. 43 z. z. Viz též čl. Právo zástavní).

B. Tuzemským spisům a listinám shora v odst. *A.* č. 1—10, 12—15 uvedeným, rovnají se co do exekuce spisy a listiny stejného druhu těch úřadů neb orgánů veřejných, jež se sice nalézají v cizině (čl. XX. uv. z. k ex. ř.), avšak podrobeny jsou úřadu v tuzemsku sídlícímu. Listinna osvědčení těchto úřadů neb orgánů veřejných jsou na roveň postavená co se týče exekučních titulů v odst. *A.* č. 18 zmíněných, listinným dosvědčením tuzemských úřadů neb orgánů veřejných (§ 2 ex ř.).

C. Cizozemské tituly exekuční.

Na základě cizozemských listin a spisů, jež dle cizího práva hodí se k exekuci, připouští se u nás exekuce jen potud, pokud vzájemnost (reciprocita) je zaručena státními smlouvami nebo vládními prohlášeními o tom vydanými a v zákonníku říšském vyhlášenými a pokud jsou zde podmínky § 80 ex. ř. a není překážek v § 81 ex. ř. vytčených. Jisté úlevy ohledně Uherska stanoví § 86 ex. ř.

Tlumočníci.

I. Pojem.

Tlumočníci jsou úředně ustanovení, pod přísahu vzatí znalci řečí, kterým náleží překládati jednak listiny jednak výpovědi stran, svědků a soudních znalců. Při každém soudě zemském, rovněž i u krajských soudů větších měst má býti potřebný počet stále zřízených tlumočníků, jež mají jmenovati vrchní soudové především ze stavu advokátského a notářského. Není li stálých tlumočníků, ustanoviž soud první instance tlumočníka pro ten který případ. Konsulové francouzští, italští, portugalští, srbští a Spojených států severoamerických mají dle stávajících konsulárních úmluv právo, aby obstarávali překlad listin zřízených úřady a funkcionáři své země, i mají tyto překlady v našem státě míti touž platnost, jako by byly zhotoveny od přísežných tlumočníků té země.

II. Povinnosti tlumočníků.

Tlumočník má přesnou shodu překladu (vypracovaného na rozkaz soudu nebo k žádosti stran) s originálem, poukazuje na svou přísahu, na konci překladu potvrditi a tam také připojiti datum, svůj podpis a svou pečeť. Má-li se užiti listiny mimo místo, kde tlumočník bydlí, budiž jeho podpis soudem, u něhož jest ustanoven, ověřen s dodatkem, že jest jako tlumočník od soudu do přísahy vzat. Tlumočník, jenž není ani úředníkem soudu ani není vzat do přísahy vůbec jako tlumočník, musí složiti přísahu, že to, co s ním sděleno bude, věrně přeloží (stlumočí). Pokud může býti tlumočník vyloučen pro podjatost ze součinnosti při projednávání, posuzovati jest dle § 27 jur. nor (§ 123 jedn. ř.).

III. Strany nejsou povinny, aby k listinám, jež nejsou sepsány v řeči soudní a jichž se má ve sporných i mimosporných věcech použiti, přikládaly ověřené překlady v řeči soudu. Překlady tlumočníka soudem do

přísahy vzatého buďtež tímto i jinými soudy a úřady za správné považovány; straně však, která prohlásí překlad za nesprávný, jest dovoleno, aby své tvrzení prokázala dle předpisů soudního řádu. §§ 287—292 říz. nesp. Mají-li v nějakém projednávání účastenství svědkové, znalci nebo jiné osoby, které neznají jazyka, jímž se projednávání vede, a nedovedou se vyjádřiti jiným jazykem, jehož mocni jsou soudce a zapisovatel, přizvati má soudce (předseda senátu) k výslechu jich tlumočníka (§ 123 jedn. ř.). Rovněž i ku projednání s hluchými, němými nebo hluchoněmými třeba přibrati tlumočníka, pokud nelze se s osobami těmi spolehlivě dorozuměti jinakým způsobem. Účastní-li se sporu procesní zmocněnec neznající jazyka, jímž se projednávání vede, nesmí se tlumočník přizvati (§ 123 jedn. ř.). Zúčastní-li se tlumočník jednání ve věcech sporných, musí v jednacím protokolu uvedeno býti jeho jméno a protokol jím podepsán (§§ 207 a 213 c. ř. s.).

IV. Řízení trestní.

Co se tkne řízení trestního, obsahuje § 100 tr. ř. předpis, že spisy, které nejsou sepsány v jazyku při soudě obvyklém a pro vyšetřování jsou důležity, tlumočníkem mají se přeložiti a s překladem k aktům přiložiti. §§ 163 a 198 tr. ř. ustanovují, že výslech svědka nebo obviněného, kterýž není znalý jazyka soudního (nejsou-li vyšetřující soudce a zapisovatel jeho řeči mocni), má se díti za přibrání tlumočníka a výslech jeho jak v řeči, v níž svědek neb obviněný jest vyslýchán, tak i v překladu musí býti protokolován. Podle § 164 tr. ř. má výslech hluchoněmých za přibrání osob, které řeči znameními jsou znalé a dříve jako tlumočníci v přísahu vzaté, se konati.

V. Poplatky.

Poplatky tlumočníků jsou ponechány v soukromoprávních záležitostech ujednání strany žádající překlad; nestane-li se to však, určí poplatky soud v duchu předpisů platných pro poplatky znalců. Jestliže k překladu nebo soudnímu výslechu v občanských sporech právních povoláni jsou úředníci u soudu ustanovení nebo tlumočníci stále a za plat ustanovení a pod přísahu vzatí, povinni jsou práce tyto vykonati bezplatně (§ 290 ř. nesp., § 123 jedn. ř.).

V trestním řízení jsou poplatky tlumočníků zákonem upraveny (§§ 385—386 tr. ř.). Činí 50 kr. za arch ústního, 2 zl. za arch písemného překladu. Při obtížnějších pracích může soud poplatek o polovici zvýšiti. Jako honorář za čas při jednáních jsou 2 zl. za půl dne, avšak když tlumočník též protokol píše, 3 zl. ustanoveny. Jestliže jsou úředníci nebo jiné osoby jako tlumočníci u soudu stále a bezplatně ustanoveny, odpadne každý zvláštní poplatek. Co se týče stravného a likvidace poplatků vůbec, nechť se užije týž zásad jako u soudních znalců (viz tento čl.).

Továrny.

I. Pojem.

Dvor. dekret ze dne 17. února 1826 prov. s. z. pro Čechy sv. 8 č. 36 vypočítává jako podstatné znaky továren značný rozsah výroby, veliký počet súčastněných dělníků, značný kapitál provozovací atd.« Nyní platný živnostenský řád nemá žádné definice pro továrny. Tuto mezeru mělo vyplniti min. výn. ze dne 18. června 1883 č. 22.037, ve kterém jako továrny označeny jsou ony živnostenské podniky, ve kterých se vyrábějí neb spracovávají předměty živnostenské tržby v uzavřených dílnách,